

DENÍK DĚTSKÉ SCÉNY

1.

SOBOTA 8.6.2019
Fabrika **SVITAVY**

ANTRÉ...

Vážení účastníci Dětské scény,

rád bych vás všechny srdečně přivítal opět po roce ve Svitavách. V místě, které na týden patří velkému svátku dětského divadla a recitace. Jedním z motivů práce redakce bude „oprašování“ **divadelního slangu**. Nejsem sice žádný **doyen**, přesto mě čeká **premča** v pozici šéfredaktora. Předě mnou stojí týdenní **flák**, než si to budu moci dovolit **zbourat**. Věřím, že v příspěvcích **nevyroste palmový (březový nebo kaktusový) háj** (dlouhá pauza vzniklá tím, že někdo zapomene text) a že v hledišti nebudou **sedět Arabové** (mlčící a nekomunikující diváci). Přeju si, abyste ani **nehráli přesilovku**, ani neměli **walking ovation**, při němž diváci tleskají, zatímco už odcházejí ze sálu. Zkrátka, ať vám to **breptá, potvory. Zlomte vaz!**

Jak vzniká divadelní hra? Tuto nádhernou uměleckou oblast plnou emocí se nám pokusil už před více než 80 lety popsat – a výborně a vtipně – Karel Čapek. V redakci Deníku Dětské scény poslouchám již tři roky na rozborech od lektorů (rozumějte poroty) připomínky tu k onomu, tu k tamtomu, na čem by mohl soubor ještě zapracovat. Proto jsme se rozhodli, že letošní čísla Deníku věnujeme **divadelním složkám**. Víme a chápeme, že dětské divadlo má svá specifika. Na druhou stranu chceme upozornit na komplexitu a propojenost různorodých složek v divadle – **dramaturgie, herectví, zvuku a hudby, scénografie a světla, pohybu a režie** – a přispět tak (nejen) k přehledkové diskusi.

První číslo věnujeme **dramaturgii** jako královně divadelního procesu. Je nezbytným předpokladem pro kvalitní výběr textu jak pro recitátory, tak i pro divadlo. A svým přístupem k textu a jeho výkladem umožňuje rozehrávat neskutečné představy v mysli divákově.

Budeme také velice rádi, když si uděláte čas a budete reagovat na naše výzvy. Neostýchejte se a výsledky svého tvoření noste do redakce (3. nadzemní podlaží ve Fabrice), my je budeme rádi uveřejňovat. Zajímá nás totiž vaše tvořivost a divadelní myšlení.

Loučím se prozatím s vámi s myšlenkou, zda o mně nebudete smýšlet v kategorii „umí to“? (Německy Kan der das? – **kandrdas** – označení pro herce, potažmo šéfredaktora, začátečníka.) Snad na **derniéře** zazní **aplaus**.

šéfredaktor Josef Pekárek

NAHLÉDLI JSME DO...

... DÍLNY PRO RECITÁTORY 2. KATEGORIE

Tato dílna je pro druhou kategorii speciální tým, že ju vedie Vanda, ja a Argi. Argi je vodiaci pes a aj napriek tomu, že má štyri mesiace, nerozhádže ho nič a všetko má pevne pod labkou.

Zo začiatku sme mali obavy, či na seba kolega Argi nebude pútať všetku pozornosť. Obavy zostali obavami. Po prvok kole „pohladkaj si psa“ sme našli cestu k spoločnej hre (a Argi si našiel granulu a zachrápal).

Užívali sme si jazdu na vlně detskej hravosti. Začali sme plný energie, keď sme si predstavovali čo baví nás a skúšali objavovať, čo baví druhého. A to by ste neverili, že aj deti milujú spánok a nekonečne dlhé čumenie do blba. Zistili sme, kto má rád psy, pozeranie sa na televízne správy a koho je najobľúbenejšia čokoládová zmrzlina. Spoločne sme sa ponorili do hlbín – do kráľovstva vodného diabla. Navštívili sme jeho korunovačný sál a nechal nás, aby sme mu ho upravili. Mal rôzne návštevy: žraloky, morské koníky aj delfíny.

Detská predstavivosť predsa nemá hraníc – musíme si to niekedy pripomínať. Hudbou sme sa presunuli do zrkadlového sálu. Neverili by ste, akú atmosféru prinesie trieda plná lavíc, zrkadlo, odraz a hudba z mobilu (improvizuj, improvizuješ, improvizujeme). Spoločne sa nám podarilo stíšiť tak, že by bolo počuť aj padnutie špendlíku do trávy. Ocenili sme, že deti mali v zrkadle partáka, dôveru a dokázali na neho obrátiť plnú pozornosť.

Spojenie sme našli v rytme. Poznáte túto melódiu?

„-.-.-.-.-.“

LLP LLLLP LPLPL P

tlesk.tlesk.tlesk.tlesk Ej“.

Stali sme sa orchestrom. Skúšali sme, učili sa a dostali sme sa až na súťaž! A ako to dopadlo? Zvládli sme aj kánon!

A ako uzavreli celý blok deti? Hravosť, zábava, priateľstvo, zážitky, rozbitý nos, banán, tum-ba tum-ba a Česko – Slovensko. A čo na to my? Zavreli sme si zážitky do krabice a spoločným tlesknutím sme ich rozviriť do priestoru ako kvapky dažďa.

Dovidenia!

A čo bude zajtra? Sobota!

Martina Justusová, Vanda Gabrielová a Argi

NAHLÉDLI JSME DO...

... DÍLNY PRO RECITÁTORY 3. KATEGORIE

NAHLÉDLI JSME DO...

... DÍLNY S RECITÁTORY 4. KATEGORIE

Dílnu 4. kategorie, tedy práci s pěti dívkami a devíti hochy, zahájila Lenka Janyšová bez „seznamovacího kolečka“, rovnou skupinovým cvičením, při kterém všichni stáli v těsném kruhu. Paže měli překřížené před tělem dlaněmi vzhůru, a ještě k tomu propojené s pažemi sousedících kolegů. Úkol, při kterém si v tomto propletení předávali impuls (rozevíráním a zavíráním dlaně), účastníkům zaměstnával jak ruce, tak i mozek. Nebylo možné se soustředit na cokoli jiného. Případný ostych z neznámého prostředí a neznámých lidí musel jít stranou.

Další práce byla rozfázována po krocích tak, aby se recitátoři postupně vzájemně stále více seznamovali. Nejprve si všichni po kruhu sdělovali, jak se jmenují a co nejsou. A tak se dozvěděli, že Lenka není opice, Luisa není tramvaj, Tomáš není holub, Matěj není opice, Filip není kbelík, Tonda

není zelík atd. Poté každý zapsal své jméno na list papíru a ten položil doprostřed kruhu. Následovalo kolo, během něhož účastníci zopakovali své jméno a z imaginární hromady uprostřed kruhu si vzali věc, kterou by si sbalili s sebou na výlet. Tu měli ostatním představit v krátké improvizované pantomimické situaci. Rachel stavěla stan, Matěj fotografoval, Justýna jedla svačinu, Šimon si balil trochu dobré nálady atd. Nápady podpořily pozitivní atmosféru. Poté recitátoři připsávali ke jménům na papírech příslušné předměty. Pak došlo k výměně rolí, kdy někdo jiný přebral tutéž situaci po svém.

Po dynamické části následovalo zklidnění. Každý kreslil na svůj list papíru obrázek toho, čím není, a pak papír vrátil zpět na zem do středu místnosti. V předposlední aktivitě si museli recitátoři „nacítit“ druhé a vyjádřit to, jak je vnímají a co se o nich zatím dozvěděli, jedním slovesem či výstižným spojením slov. To zase připsali na papír dotyčného člověka. Načež lektorka Lenka Janyšová papíry promíchala. Každý si vybral jeden, nikoli svůj. „Máte minutu na to, abyste si prošli v hlavě, kdo je na kartě. Pak onoho člověka představíte.“ Chybějící informace bylo nutné domyslet. Všichni si sedli na jednu stranu místnosti, prostor se tak rozdělil na hlediště a jeviště. Vznikala krátká humorná vystoupení, v nichž účastníci dílny museli jednak předstoupit před své vrstevníky, jednak projevit improizační dovednosti. A tak jsme se mohli dozvědět, že se Kryštof hrozně rád učí, ale nemá rád zmrzlinu, Matěj profesionálně fotografuje houby, Tomáš má rád knihy o králících, Josef je vicemistr v hraní šachů, Lenka ráda loví medvědy, Anet má ráda oboustranné věci atd. Co na tom, že pravda se míchá s fikcí? Všichni odcházeli spokojeni a dobře naladěni, tedy připraveni na intenzivnější práci ve večerní dílně.

Zapsal Roman Manda

VČERA JSME VIDĚLI...

Tereza Hubáčková

Kryštof Bednář

Kryštof Brand

VČERA JSME VIDĚLI...

Ondřej Fíkka

Vojtěch Kříž

Štěpán Vacula

NA SLOVÍČKO S...

... RECITÁTORŮ 3. KATEGORIE

Jak dlouho se věnuješ přednesu?

Co rozhodlo o výběru tvého textu?

S čím se při recitaci nejvíc potýkáš?

Zkus jednou větou vyjádřit svůj pocit těsně předtím, než jsi začal/a recitovat.

VÍTEK WEINLICH

(Anders Jacobsson a Sören Olsson: Bertův supertajný deník)

Přednesu se věnuji od 1. třídy. Tenhle text jsem si sám vybral – má to náboj a je to vtipné. Obvykle se potýkám se stresem těsně před vystoupením. Nevím, jestli se mám rozbrečet nebo začít recitovat.

Kdybys přemýšlel, stejně jako hrdina v tvém textu, o jiném jméně, jak by ses pojmenoval?

Nepřejmenoval bych se, mně se moje jméno docela líbí.

VENDULA ELMANOVÁ

(Shel Silverstein: Škeble)

Přednáším od 2. třídy. Tenhle text jsem si vybrala proto, že je vtipný a líbí se mi, že té škebli je všechno fuk. Nejvíce bojuji s tím, abych si zapamatovala text. Těsně před vystoupením jsem si říkala: „Musím to říct v klidu.“

Škebli v tvém textu je všechno fuk, co ale tebe dokáže rozčítit?

Když se na mě někdo povyšuje.

AMÉLIE LAVAUD

(Jan Skácel: Uspávanka se starými domy)

S přednesem jsem začala před dvěma lety, když jsem přišla do dramataku. Měla jsem původně jiný text, ale paní učitelce se zdálo, že tenhle se ke mně hodí víc a mně se také líbil. Potýkám se s nervozitou před vystoupením. To jsem ani netušila, že je to tu takhle velké!

Znáš nějakou takovou starou uličku, jako byla ta v tvém textu?

Neznám takovou uličku, ale vybavuji si hezká místa poblíž naší chaty.

MATYÁŠ MATUŠ

(Antoine de Saint-Exupéry: Malý princ)

Dalo by se říct, že přednáším tři roky. Mamka mi hledala nějakou prózu a náhodou vytáhla z knihovny Malého prince. Mně se líbilo, že tenhle úryvek je krátký. Ale byl až moc, tak jsme spojili dva krátké, které se mi líbili. Mívám trému na začátku vystoupení, ale říkám si: „Když chvíli pobudeš, trému mít nebudeš.“ A dnes jsem si říkal, že to dám! Nebo nedám?!

Kdybys měl ty 53 minut ušetřeného času, co bys udělal?

Kdybych ho měl využít dobře, tak bych šel třeba pomoci mamce. Ale popravdě bych šel spíš do pokojíku dívat se na video nebo si zahrát hru.

JOZEF KOVÁČ

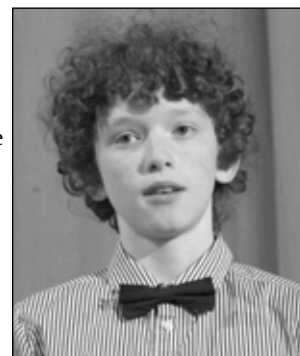
(Jan Werich: Máta peprná)

Přednes dělám třetím rokem. Mám strašně rád Jana Wericha, hodně jsem o něm četl a miluju jeho texty. Vždycky na mě padne nějaká věta nebo odstavce, se kterými se potýkám a nejde mi je zapamatovat nebo říct. Mám strach, ale vymluvím se z toho.

V tvém textu se mluvilo o bonbónech. Který druh bonbónů máš ale nejradši ty?

Opravdu mám rád právě mátové bonbóny!

Ptala se Terezie Pecharová

ZEPTALI JSME SE...**... NA DIVÁCKÉ DOJMY
Z VYSTOUPENÍ RECITÁTORŮ
3. KATEGORIE****ZAÚJAL TĚ NĚKTERÝ Z TEXTŮ SVÝM
TÉMATEM?****Jakub (18)**

Líbil se mi text Saturnina (Autor Zdeněk Jirotka, pozn. red.), protože tu knížku mám rád. Líbí se mi nadsázka, že ten, který má být sluhou, je vedoucím příběhu a vede svého pána k různým excesům, zkušenostem a dobrodružstvím.

Karolína (15)

Skácelova Uspávanka se starými domy. Byla hodně na zamyšlení.

Filip (15)

Obsahově mě zaujal Saturnin, už jen proto, že jsem ho četl. Tato knížka se mi neskutečně líbila. A pak text o krokodýlovi (Petr Nikl: Pohádka o abecedním pořádku, z knihy Lingvistické pohádky, pozn. red.). Líbil se mi chytlavost vymyšlených jmen pro zvířata.

Martina (37)

Pohádka o abecedním pořádku byla nápaditá a Škeble (autor Shel Silverstein, pozn. red.) vtipná. U textů jsme zkoumali, který z nich by mohl být inspirací k přednesu do dalších let.

Kristýna (11)

Mně se líbila Pohádka o abecedním pořádku a úryvek z Bylo nás pět (autor Karel Poláček, pozn. red.). Bylo to vtipné. A jak příští rok budu ve třetí kategorii, tak se mi to líbilo i jako text k přednesu, i jak to říkali.

Dana (??)

Textů se mi líbilo hned několik: Škeble

(autor Shel Silverstein, pozn. red.), Máta pepná (autor Jan Werich, pozn. red.), Telefon (autor Václav Havel, pozn. red.) a O zlobivé Žofince (autor Daniil Charms, pozn. red.).

**KTERÝ Z RECITÁTORŮ TĚ OSLOVIL SVOU
INTERPRETACÍ?****Jakub (18)**

Viktorie Mohňanská s textem Pohádka o abecedním pořádku. Zaujalo mě, jak je text vystavený. Viktorii bylo výborně rozumět, myslím si, že věděla přesně, co chce říct za téma. A v celku se jí povedla pointa příběhu.

Karolína (15)

Viktorie Mohňanská s Abecedním pořádkem. Zaujal mě její projev, mimika a taky to, jak pracovala s hlasem.

Martina (37)

Nejvíce mě zaujala Vendula Elmanová (Shel Silverstein: Škeble, pozn. red.). I když byl text dobrý, prostoučkový, tak z něj vytáhla maximum tím, jak se u toho tvářila, jaký výraz měla v obličeji.

Kristýna (11)

Mně se líbil Vítek Weinlich (Anders Jacobsson a Sören Olsson: Bertův supertajný deník, pozn. red.), to, jak text říkal, jeho výraz, jak něco zvýraznil a něco ne.

Kristýna (13)

Mně se hodně líbil Saturnin a Bertův supertajný deník. Kryštof (Bednář, pozn. red.) to říkal hezky, s vlastním projevem, ne jako kolovrátek. Deník byl doplněný vlastností kluka (Vítka Weinlicha, pozn. red.), byl takový dětský.

Bohumil (70)

Všichni byli dobří, je jim i dobře rozumět. Líbila se mi například hned ta první recitátorka (Tereza Hubáčková, pozn. red.).

VČERA JSME VIDĚLI...

Alžběta Rajmonová

Jana Neužilová

Viktorie Mohňanská

ZAPIŠ SI...**... DOJEM Z DNEŠNÍHO DNE**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

VČERA JSME VIDĚLI...

Veronika Machálková

Jan Žibřícký

Martin Lužík

NA SLOVÍČKO S...

... S JANOU FRANKOVOU, LEKTORKOU SEMINÁŘE R

Co byste doporučila, aby si účastníci Dětské scény zabalili do svého pomyslného divadelního batůžku?

O tom jsem hodně přemýšlela. Zabalila bych si pilulku nebo nápoj otevřenosti. Někdy mám pocit, že na krajské přehlídce se chodí člověk

ukázat. Co umí a co umí ostatní. Doporučila bych všem, aby se otevřeli tomu, že hodně věcí je možných. A pak bych si tam přibalila notýsek a tužku na nápady a inspiraci.

A co byste naopak z něho vyhodila?

Rozhodně bych do batůžku nepřibrala poměřování a „takhle se to nedělá“ nebo „my to děláme jinak“.

Vyzdvihněte pro ostatní podnětnou knihu ze svého oboru.

Doporučila bych knihu *Téměř vždycky trapným dojmem* (více na str. 51, pozn. red.) editorů Markéty Potužákové a Přemysla Ruta. Jedná se o antologii textů o verších i dramatickém přednesu od různých básníků.

Kdy jste byla poprvé na Dětské scéně? A popište zážitek s tím spojený.

Já jsem recitovala od malička, ale nikdy jsem nevyhrála krajskou přehlídku. Teprve když mi bylo patnáct, tak jsem postoupila na národní přehlídku, která byla v Mělníku. Spalo se v chatkách. Byla jsem tam s tatínkem, který vůbec neměl vztah k divadlu. Byl to moc hezký zážitek.

Jaké má recitace přednosti oproti práci v divadelním souboru?

Myslím, že děti na přednesu nejvíce baví to, že si samy vybírají texty, samy se mohou rozhodnout, jaká témata chtějí předat ostatním. V souboru už jsou limitovány dramaturgií souboru apod. Recitátoři mají možnost zvolit si svůj přístup k textu, což je daleko svobodnější.

Co vám nejvíc „trhá uši“?

Vnější přednes, který je zvenku a bez osobního postoje.

Jaký je cíl vašeho semináře? Co byste chtěla předat účastníkům?

Pomocť, aby si věděli rady s textem, kdy neví, co udělat, aby přednes fungoval. Technika a řemeslo se má a může využívat. Nemělo by se o nich uvažovat jako o sprostých slovech.

Děkuji za čas a odpovědi

Josef Pekárek

NAHLÉDLI JSME DO...

... SEMINÁŘE R

Hned po zahájení přehlídky se zájemci o přednes sešli v divadle Trám s lektorkou Janou Frankovou, která je mimo jiné vedoucí Dismanova rozhlasového dětského souboru. Třináct seminaristek doplňovali dva muži, kteří se přihlásili z rozličných důvodů: pedagogické motivace se prolínaly s rodičovskou podporou či studijním zaměřením a zájemem středoškolských studentek. Jana Franková přítomné seznámila se zaměřením tří denního semináře, kdy do centra zájmu je postaven převod literární předlohy do mluveného projevu. S účastníky chce pojmenovat základní prostředky přednesu a projít cestou, jak tyto znalosti a dovednosti předat dětem a žákům.

Seminář je veden čistě prakticky, a proto se všichni hned přichystali na pohybovou a mluvní

rozcvičku. Po úvodní aktivizaci celého těla protažením následovaly rytmické výskoky (10, 9, 8, 7... 1). Postupně se zájem přesouval na oblast rezonančních dutin a obličej, s důrazem na zvědomění mimických svalů a jazyka (masáž v ústní dutině – opička, bonbóny nebo rozverný čertík). Navázala poslední část rychlé a svěží rozechříváčky, a to rozezvučení prostoru – jak divadelního, tak i vnitřního – (artikulace slov jauvajs, jouvej, jáva, cililink či zapojení měkkého patra slovy bla, ble, ble).

Na řadu se dostal rychlý brainstorming, v němž lektorka zjišťovala, co by seminaristy zajímalo a s čím se často potýkají při přípravě mluvního projevu dětí, recitace obzvlášť. Jako klíčové problémy technického rázu byly zmíněny: interpunkce v textu, přesah v básni, přímá a uvozovací řeč, výslovnost písmena „j“, charakterizace postavy hlasem, dialog, intonace, práce s dechem související s tzv. „dlouhým myšlením“ celku, energie jako touha sdělovat, nonverbální projevy, využití rekvizity, zpěv jako součást přednesu a slovní a větný důraz v češtině.

Na závěr úvodního hodinového setkání došlo k praktickému zkoumání problematických jevů nad konkrétními cvičnými texty. Šlo především o správné umístění důrazu ve větě, po smyslu a s logickým významem. Přečetlo se jedno slovo, k němuž se postupně v krocích „nabalovaly“ další informace: Prasátko / šlo / a šlo / až potkalo vlka / který se zastavil / a mlsně se olízl. Daným důrazem na dílčí části ve větě se pak měnil význam a důraz vyznění věty. Je tedy pro důležité interpretovat důležitější, že prasátko potkalo vlka, nebo že se vlk zastavil, anebo že se mlsně olízl? Nechám to na vás.

Když se navíc k neutrálně říkané větě přidá to, že má najednou budit napětí, celý proces se ještě komplikuje a zahušťuje. Dochází ke zpomalení tempa řeči a využívání pauz. „Bacha však na to, abyste si nevystříleli všechny náboje na začátek!“ uvozuje cvičení Jana.

Seminaristé se dělí do třech skupin s rozdílnými texty a samostatně hledají jeho **kompozici** a **dramaturgii** na základě konkrétní zvolené **situace**. S tímto rozpracovaným úkolem se loučí, než se setkají na druhé, večerní části podnětného semináře.

Zapsal Josef Pekárek

VČERA JSME VIDĚLI...

Nela Šedová

Kateřina Bacíková

Vojtěch Moulis

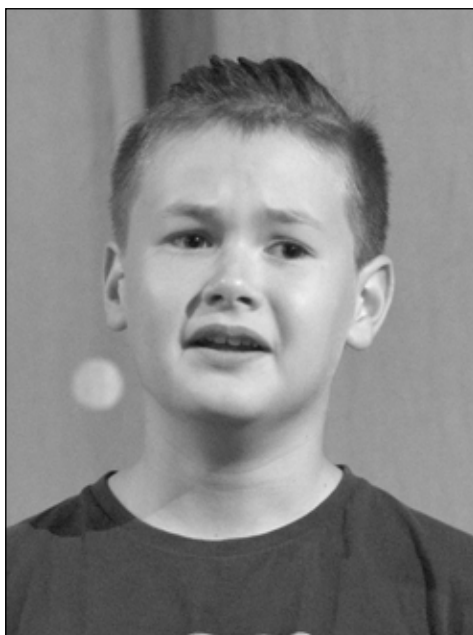
VČERA JSME VIDĚLI...

Vojtěch Matějčka

Filip Šisler

Vítězslav Pálenský

PŘEDSTAVUJEME VÁM...

... LEKTORSKÝ SBOR DĚTSKÝCH RECITÁTORŮ

Položili jsme všem lektorům tři stejné otázky:

Co byste doporučil/a, aby si účastníci zabalili do svého pomyslného recitátorského batůžku? Co byste naopak z něho vyhodili?

Vyzdvihněte nějakou zajímavou knihu pro děti nebo mládež. Čím je inspirativní?

Kdy jste byl/a poprvé na Dětské scéně? Popište nějaký zážitek s tím spojený.

A poté jsme je požádali, aby prostřednictvím svých rukou znázornili odpověď na otázku: Jak uchopit text?

RADEK MARUŠÁK

Chut' podělit se, nechat se inspirovat a užít si naplno to, co nabízí toto setkání. Doma nechte vše, co tomu brání.

To je pro mě vždy těžká otázka – zajímavou pro koho? Inspirativní k čemu? Vždy se v odpovědi začnu topit. Tak se vztáhnou ke zkušenosti posledního měsíce: četl jsem mnoho studentských prací na různá témata a mezi nimi tři projekty s knihou Jiřího Trnky *Zahrada*. Vrátily se mi vzpomínky na mé dětství, na salvy smíchu, když jsme ji četli se synem a okouzluje mě, jak inspirativní a okouzlující zůstává dodnes.

To bylo v roce 1991 nebo 1992 v Prachaticích a váže se k tomu vzpomínka na Miladu Mašatovou...

VLASTA GREGOROVÁ

Zabalit otevřenou mysl pro vše, s čím a s kým se ve Svitavách potkám, co nového uvidím, uslyším, ucítím... Radost z toho, že mohu ostatní seznámit s verši, které mám rád. Zahodit obavu, že někdo nedocení můj přednes.

Nakladatelství Meandr vydalo již několik půvabných knih o jezevci Chrujdovi od Petra Stančíka s ilustracemi Lucie Dvořákové. *Jezevce Chrujdu* si nelze než zamilovat – má dobré srdce i odvalu a touhu po dobrodružství.

To si vážně nepamatuji, ale určitě již na první Dětské scéně (stejně jako na všech dalších) jsem tleskala nějakému úžasnému představení a říkala jsem si přitom, že je neuvěřitelné, co ty děti dokázaly.

LUKÁŠ HORÁČEK

Do hlavní kapsy batohu si nabalte všechny své zážitky i to, co jste kdy slyšeli od přátel, rodinné historky, sny a zážitky z knih a fantazií. Do té menší kapsy si sbírejte všechny situace, kdy jste někomu něco říkali, vyprávěli, oznamovali, vyčítali, radili... a hlavně ten pocit, když vám posluchač porozuměl. A do té malé postranní kapsičky pak můžete strkat různé texty. Jakkoli starobylé, vznešené nebo zeměpisně vzdálené, nechte je nasáknout svými zážitky a pak nám je můžete znovu vyprávět, jako by to byla vaše vlastní osvědčená rodinná historka. (A vyhodte si z batohu všechna závaží, jako jsou zodpovědnost.)

Knihy: *Hlava v hlavě*, *Vynalezárium*, *Co by sis přál* a *Příběhy na dobrou noc pro malé rebelky*. A pro starší taky Prašina a Wernisch a Nikl. Protože hra a jazyk a fantazie. Hodí se to do batohu.

To bylo tak: Celostátní přehlídka recitátorů bývala v Mělníce. Dostávali jsme sponzorsky limonády ve skleněných lahvích. Ty bublinky byly zákeřná past na recitátory. :) Takže další basu jsme hned ráno zotvírali a nechali do oběda vybublat. Celostátní přehlídku divadel jsem jako dítě zažil v Kaplici, včetně metodické ukázky práce souboru – taková otevřená hodina na jevišti. Zajímavá zkušenost.

ZUZANA JIRSOVÁ

Samozřejmě velkou kupu očekávání a těšení se. Také odvalu, klidnou mysl a hodně zvědavosti na vystoupení spoluúčinkujících. (A možná i špunt na rozmluvení.) Pokud se někde na dně nebo v postranní kapse batohu vyskytnou kousky obav či zmuchlaný strážek, pryč s nimi. Také je zbytečné přibalovat triko s nápisem „Já budu nejlepší“, neboť bývá hodně objemné a utiskuje čistoučkou a nažehlenou radost.

Díky velmi zajímavé divadelní inscenaci *Vzpomínky na Jonyho* (soubor Pecky, ZUŠ

Domažlice) jsem si s radostí přečetla úsměvnou i vážnou, a hlavně fantazií nabitou knihu Michelle Cuevasové **Zpověď Jonatána Papírníka**. Vřele doporučuji. Popud k četbě dalšího, avšak zcela jinak laděného příběhu, ke mně přišel též prostřednictvím inscenace, kterou soubor HOP HOP (ZUŠ Ostrov) vytvořil dle literární předlohy Uriho Orleva **Běž, chlapče, běž**. Líčení přetěžkého a nekonečného putování chlapce, který uprchl v čase druhé světové války z židovského ghetta, skýtá nesčetná individuální i celospolečenská témata a přímo vybízí ke zkoumání prostřednictvím strukturovaných dramatických procesů.

Ačkoli v Kamenici nad Lipou, kde jsem vyrůstala, dlouhodobě fungoval dětský divadelní soubor Lipka, do Lipky jsem nechodila. Pravda, odmalička jsem recitovala a rok co rok jsem přednášela na STM (na Soutěži tvořivosti mládeže), ale s divadlem jsem neměla pražádné osobní zkušenosti. Dlouho jsem netušila, že existují přehlídky divadla hraného dětmi. Již jako maminka dvou dětí a učitelka v mateřské škole jsem se v červnu 1988 přihlásila do semináře Kristy a Jiřího Bláhových, abych se, jako úplný nováček, přiučila způsobům, jak rozvíjet osobnost a sociální citění dětí ve školce mně svěřených. Seminář byl součástí přehlídky Kaplické divadelní léto. Setkání s lektory, porozumění si se seminaristkami (například s nynější lektorkou Vlastou Gregorovou), dále možnost vidět dětská představení a poté sledovat rozborů v podání Soni Pavelkové, Evy Machkové a Zdeničky Joskové – tento souhrn vjemů byl pro mne „objevením Ameriky“ a stal zásadní výhybkou na mé lidské i profesní cestě. Nejlépe můj stav „po Kaplici“ vyjadřuje rčení: „Jen drápkem uvízl, chycen je ptáček celý.“ A ještě něco velice osobního. Protože jsem se do Kaplice vydala sama a ocitla se ve světě zcela neznámém, postávala jsem s batohem před místem konání a koukala na shluky zcela neznámých lidí. Moji pozornost upoutala opravdu krásná žena. Jak procházela, vysoká, tmavovlasá, hloučky účastníků se rozplývaly, neboť každý sám za sebe ji chtěl přivítat. Viděla jsem neokázalá a zároveň velice vřelá setkání. Později jsem se dověděla, že se jmenuje Dana Svozilová a že je nejenom krásná, ale také v oboru velice vzdělaná, přemýšlivá, stále hledající a laskavá. Později a později jsme se spřátelily – a pak jsem poznala, že umí pozorně naslouchat, že je s ní nesmírná legrace, že si prozpěvuje, že háčkuje krásné čepičky a dokonce i umí zalátat čumák prastaré plyšové medvědice. Myslím, že všichni, kteří Danu poznali, pociťují po jejím odchodu někde uvnitř sebe prázdné, bílé místo (zní to trochu jako fráze, ale jinak se neumím vyjádřit.)

FRANTIŠEK KASKA

Určitě chuť něco sdělit, pobavit, potěšit, zaprovokovat si a také chuť strávit pár dní s podobně ulitými lidmi. Vyhodit 90% trémy (těch zbývajících 10% pomáhá soustředění) a moc velké ambice. Ty jsou totiž moc těžké, ty dejte do batohu rodičům a učitelům.

Daniel Hevier – *Vánoční pošta*, Walter Moers – *13 a 1/2 životů kapitána Modrého medvěda*

Jako dítě jsem nebyl. Poprvé jsem byl v Trutnově asi před 11 lety se souborem. Pamatuji si, že potom, co se jim povedlo představení, naskákali všichni v šatech do místní fontány.

MARTINA LONGINOVÁ

Recitátorský batůžek zní úžasně! Určitě bych doporučila zabalit si do něj radost z vyprávění vybraného příběhu a chuť se s námi o něj podělit. :-) Z batůžku vyhodte trému, zabere hodně místa, je na cesty dost nepříjemná a k ničemu, protože všichni se na vás těšíme a budeme vám fandit!

Vezmu to obecně. Já miluju poezii (tedy verše) :-) a u recitátorů jí ubývá. Je to škoda. Nebojte se těch „krátkých řádků“, je to s nimi někdy boj, ale dobrodružný, plný tajemství, metafor, netušených obsahů a obrazů. Zkuste si přečíst třeba naše české básníky Skácela, Fryntu, Šruta, Seiferta, Hrubína, Kainara atd. atd.

Když mi bylo 10 let, byla jsem poprvé na soutěžní přehlídce recitátorů, která předcházela Dětské scéně. Byla postupová a pořádaly ji také jako dnes DDM, tehdy ještě pionýrské. Získala jsem 2. místo s postupem do krajského kola a měla velikou radost, že pojedu do Benešova. Hlavně jsem ale získala jasně krásný pocit, že tohle chci dělat celý život a vidíte, už se mi to plní 37 let. :-) Tehdy bylo úžasné i to, že můj první diplom mi napsal můj tatínek, protože pracoval jako užitý grafik v Městském kulturním domě v Kolíně, a tak měl napsání diplomů na starosti. Na tu básničku si, mimochodem, dobře pamatuju. Jmenovala se Neslavný příběh a napsal ji Ludvík Středa. No vida, další dobrý básník k přečtení!

Ptala se Terezie Pecharová

VČERA JSME VIDĚLI...

Dominika Boková

Ema Chramostová

Martin Dvořák

ZAPSALI JSME...

... NA BESEDĚ LEKTORSKÉHO SBORU S RECITÁTORY 3. KATEGORIE

Lektorská dvojice Zuzana Jirsová a Radek Marušák zahájila besedu poděkováním recitátorům za inspirativní odpoledne, za to, co si pro diváky připravili. Účinkujícím připomněli, že vše na jevišti hraje (příchod, postoj, gesta, mluva) a dohromady to vytváří jednotný celek, a to nikoli pro posluchače, ale pro diváky. Zmínili se rovněž o práci s přímou řečí a uvozovacími větami: „Není to pravidlo, ale v přirozené mluvě je člověk většinou zařazuje rovnou k sobě. Oddělováním se sdělení malinko drobí.“ Použili přirovnání s automobilem. Když zařadíme rychlost, auto plynule pokračuje v určité energii. „Když jedu v určité energii a odseknu to, tak to spadne, a tak to musím znovu nahodit. Uvozovací věty v té energii pokračují.“ Můžeme si to vyzkoušet na tomto příkladu: „Hurá, jedeme na výlet!“ zvolal Kamil. Řeč byla také o práci s pauzou. Pauza zdůrazňuje to, co po ní přichází, a dává prostor divákovi, aby si řečené představil či uvědomil. Proto ji recitátor používá záměrně, tehdy, má-li ji čím naplnit. Lektoři dále hovořili o důležitosti sdělování představ, nikoli slov. Pokud recitátor vidí postavy a situace, pak je mohou vidět i diváci, mohou jít s ním. Témat, kterých se lektoři dotkli dále, byla řada. Kupříkladu tréma a dýchání, výběr textu, stereotypy recitátorů, přesah verše, „přerostení“ textu, nebo naopak „nedorostení“ do něj. „Velké výzvy nás táhnou dál. Mohou se nám nepověst, ale zaplatí pánbůh, že nás táhnou,“ uzavřel Radek Marušák.

František Kaska a Martina Longinová se po přivítání přítomných recitátorů zamýšleli nad volbou textů v tomto věku. „Je to zvláštní věk – na podzim si vyberete ještě dětský text, ale v průběhu roku se změníte, dospějete.“ Lektoři ocenili, že se tolik recitátorů rozhodlo „zvednout rukavici“ a zkusit poezii, byť není lehké si s ní poradit. I díky tomu bylo celé odpoledne vnímáno jako velmi pestré a rozptýl **dramaturgického výběru** byl velmi široký. Martina Longinová upozornila recitátory také na skutečnost, že i když se mi líbí text jako čtenáři, nemusím ho vždy zvládnout coby recitátor.

Vlasta Gregorová a Lukáš Horáček na dalším lektorském „stanovišti“ upozorňovali na úskalí „čarování“ hlasem. „Zkuste hledat spíše to, co si postava v dané chvíli myslí. I kvůli bezpečí vašeho hlasu.“ Soustředíme-li se na motivaci postav, vyplne jejich rozlišení zevnitř a není vytvářeno pouze technicky. Podobně problematické může být, pokud se část textu opakuje. „Když je něco stejné, nesmí to být stejné,“ pravil Lukáš Horáček. Ale nechťme ani odlišení za každou cenu, spíš s tím pracovat z hlediska vývoje postavy nebo situace. Máme-li v textu „seznam“, můžeme mu dát podtext, který do toho vkládá jedna z postav a který je pak vnímán jako „roštárna“.

Zapsali Terezie Pecharová a Roman Manda

DNES HRAJÍ...**... BUM TRACH, ZŠ ČESKÝ TĚŠÍN****O BIEDNYM WILKU I PRZEBIEGŁYM NIEBESKIM KAPTURKU**

Jak vznikl název vašeho souboru?

Hledali jsme citoslovce, která nejlépe vystihují energetický náboj našeho souboru. Bum Trach – v překladu z polštiny Bum Prásk, nám přišlo adekvátní. ☺

Co vás na divadle baví?

Všechno! To, jak se společně scházíme, že hrajeme někoho jiného, můžeme se projevit a uvolnit své emoce, vymýšlení různých scén, kostýmů, je tam legrace.

Co vám na divadle vadí?

Dlouhé zkoušky, učení textu, když se někdo nesnaží, někdy až moc emocionální, zkoušení po ránu, nic, někdy pokulhává spolupráce

Proč a jak jste se pustili do inscenování zvolené předlohy?

Líbila se nám. Hrál ji náš mladší soubor Klíč. My jsme to začali zkoušet taky a trochu jsme to vylepšili. ☺ Je to sranda.

Která divadelní složka je pro vás v inscenaci nejdůležitější a proč?

Režijní, dramaturgická – i kdyby bylo

Fotografie vyjadřují emoce v okamžiku, kdy se soubor dozvěděl, že postoupil na Dětskou scénu.

všechno super, ale scénář na nic, nestálo by to za to. Herecká a pohybová, protože je to fajn.

Popište nejzajímavější detail, okamžik vaší inscenace.

Setkání vlka s Karkulkou v babiččině chaloupce. Když se stromy mění na chaloupku.

Kdy nastal největší zásek, zádrhel při zkoušení?

Když se měnil les na chaloupku.

Jak často, kolikrát a pro koho inscenaci hrajete?

Hrajeme na přehlídkách, festivalech, pro školy, rodiče, pro děti polské národnosti... V tomto roce jsme hráli celkem 14krát čtyři různé inscenace, což je spíše naše rekordní číslo.

Ptal se Josef Pekárek

DNES HRAJÍ...**... 6. ROČNÍK ZUŠ VÍTĚZSLAVA NOVÁKA, JINDŘICHŮV HRADEC****PŘEHÁŇKA**

Jak vznikl název vašeho souboru?

Líbí se nám ta emočně nic neříkající zkratka: 6. r. LDO ZUŠ J. H.

Co vás na divadle baví?

Můžeme se ztrapnit, aniž bychom to byli my.

Co vám na divadle vadí?

Když jeden nejmenovaný B. hraje na piano.

Proč a jak jste se pustili do inscenování zvolené předlohy?

Oprášili jsme už dřívější nabídku předlohy R. Bradburyho a pustili jsme se do inscenování z důvodu legalizované šikany na jevišti.

Která divadelní složka je pro vás v inscenaci nejdůležitější a proč?

Nejdůležitější nám připadají vztahy mezi postavami, protože práce na jejich uvěřitelnosti je nejtěžší.

Popište nejzajímavější detail, okamžik vaší inscenace.

Nejzajímavější detail inscenace – práce s mobilem.

Kdy nastal největší zásek, zádrhel při zkoušení?

Když Ema nemluvila a půlka souboru nepřišla.

Jak často, kolikrát a pro koho inscenaci hrajete?

Hráli jsme zatím dvakrát na přehlídkách. Kromě Svitav nás čeká hraní pro školy a pro veřejnost.

Ptal se Josef Pekárek

... TANEČNÍ STUDIO LIGHT PŘI ZUŠ NA POPELCE V PRAZE 5

UŽ JE ČAS, BRATŘE?

Jak vznikl název vašeho souboru?

Protože jsme žáci školy Popelka, ztratili jsme střevíčky a vždycky hrajeme naboso. Light-lehkými tanečními krůčky stopujeme starší členy souboru, abychom i my Light-rozsvítili celý svět!

Co vás na divadle baví?

Baví mě radost diváků, když jim hrajeme. Baví mě, že se kdykoli mohu stát kýmkoli. Baví mě Lenka. Baví mě hrát a měnit představení. Baví nás tančovat!

Co vám na divadle vadí?

Vadí mi, když jsem neučesaná. Vadí mi, když to pokazím. Vadí mi, když si něco nepamatuju. My totiž nechceme být vadní.

Proč a jak jste se pustili do inscenování zvolené předlohy?

Příběh nám přinesla Lenka – ale nejdříve ten o Blanických rytířích. Potom jsme souhlasili s povídkou o Cyrdovi, protože nám rytíři dávají naději, že nám není nejhuň. A i kdyby bylo, budou za nás bojovat. Zrovna jako léky, když nás přepadne nemoc.

Která divadelní složka je pro vás v inscenaci nejdůležitější a proč?

Mě baví, jak to Lenka napsala – jako ten scénář, protože víme, co hrajeme. Mě se líbí, že režisér nás vede, když nevíme kudy kam. Mě baví ta hudba, co nám napsal Ondřej – hlavně ti rytíři. Mě baví ta černo-bílá barva našich kostýmů a dekorací – jsou to protiklady, jako tma a světlo – a o tom je náš příběh. Mě baví dělat pohyby, to je jasný.

Popište nejzajímavější detail, okamžik vaší inscenace. Nejzajímavější

je chvíle, kdy se Karlička rozhoduje mezi lékem a nemocí – Vítek vymyslel, jak to můžeme v inscenaci udělat! Důležitá je ta četba pověsti na začátku, protože je jasný, proč to hrajeme. Já myslím, že důležitý je to smíření na konci, že se kluci zachovají jako gentlemani. Mně se líbí, když Eda jede na koni, to je důležitý. A já myslím, že nejdůležitější je to přetahování chřípky a acylpyrinků o Karličku – o to tam jde.

Kdy nastal největší zásek, zádrhel při zkoušení?

No právě když jsme vymýšleli, jak se Eda bude rozhodovat mezi léčbou a nemocí a Vítek našťestí měl nápad, to nás odseklo. Největší zásek byl, když jsme řekli místo POSEL PRAVDY – OSEL PRAVDY. To vypadalo, že zachránce Karličky je pěkný osel.

Jak často, kolikrát a pro koho inscenaci hrajete?

Hrajeme pro diváky vždycky, když to chtějí.

Pozn. Lenky – hráli jsme čtyřikrát v divadle ALTA (z toho dvakrát pro přehlídku Otvírání), jednou v Divadle v Celetné na přehlídce Assitej jako náhradníci za Dismančata, dvakrát jsme to hráli ve škole pro rodiče a kamarády z dramaťáku, jednou v Akropoli a teď se těšíme do Svitav.

30. 5. 2019 odpovídali – Karlička, Amálka, Adélka, Julie, Anežka, Ranja, Anička + Pepík, Kilián, Vítek, Honzík, Jonáš!

Ptal se Josef Pekárek

VZPOMÍNKA

Dana má narozeniny! Danuška má narozeniny! Danuška by měla včera narozeniny...

V pátek 7. června by slavila narozeniny Dana Svozilová, která, pokud by tomu osud chtěl, určitě byla na Dětské scéně a všichni byste ji znali. Jelikož ale Dana Svozilová, osobnost, která výrazně ovlivnila dramatickou výchovu i dětské divadlo, v roce 2001 tragicky zahynula, řekli jsme si, že když přehlídka začíná v den jejích narozenin, chceme vám ji připomenout. Požádali jsme tedy ty, kteří ji znali a kteří jsou nějak propojeni s Dětskou scénou, dramatickou výchovou a dětským divadlem.

DANA SVOZILOVÁ 7. 6. 1951 – 13. 2. 2001

Narodila se ve čtvrtek 7. června 1951 v Brně jako Dana Synková.

Studovala na Střední všeobecně vzdělávací škole na Slovanském náměstí, kde se potkala se Silvou Mackovou (Delongovou). Ta ji přivedla do dětského dramatického souboru **PIRKO**.

V roce 1974 ukončila studium na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity v Brně, obor divadelní věda a sociologie.

Od 1974 pracovala v Krajském kulturním středisku v Brně na oddělení zájmové umělecké činnosti (umělecký přednes a dětské divadlo).

V letech 1977–1979 absolvovala dálkový kurz DV v Solenicích (ÚKVČ).

Od 1980 pracovala v Krajském domě pionýrů a mládeže v oddělení estetické výchovy, v roce 1989 spolu se Silvou Mackovou založila **Středisko dramatické výchovy** v Brně v Lužánkách.

Od roku 1992 působila jako pedagožka ateliéru dramatické výchovy (divadlo a výchova) na **Divadelní fakultě JAMU** (předměty: historie dramatické výchovy, projekt dramatické výchovy, projekt osobnostně sociální výchovy), který od roku 1998 vedla. Stala se spoluautorkou osnov dramatické výchovy pro projekt Obecná škola a podílela se na tvorbě osnov předmětu dramatická výchova v RVP pro ZŠ.

V roce 1997 obhájila titul PhD. (disertační práce *Analýza strukturované dramatické hry*).

Na začátku listopadu 2000 se stala obětí dopravní nehody, která se stala poblíž Svitav, v úterý 13. února 2001 na následky dopravní nehody zemřela.

Byla členkou oborové rady pro dramatickou výchovu, dětské divadlo a dětský přednes v ARTAMA Praha a členkou redakční rady časopisu Tvořivá dramatika.

Na Danu Svozilovou vzpomínám jako na nesmírně vzácnou lidskou bytost. Když jsem na podzim 1998 nastupoval do Artamy, vnímal jsem ji jako důležitou osobnost oboru a rád jsem využíval jejich zkušeností, měl jsem ji ve své odborné radě a byl jsem šťastný, že se mi ji hned podařilo přesvědčit, aby vedla seminář na „mé“ první Dětské scéně v Zábřehu v r. 1999. V té době jsme se ale už dávno znali z nejrůznějších akcí, hlavně seminářů a schůzí... Byl jsem tehdy ještě „ucho“, ona se mnou ale vždycky jednala naprosto partnersky, jako rovná s rovným – přitom teď s překvapením koukám, že byla o dvacet let starší než já. Na semináři u anglického lektora Kevina Dowsetta někdy začátkem 90. let jsme spolu byli ve dvojici v jakési bezbřehé improvizaci, která trvala snad přes hodinu, Dana byla královna a já její služebník. Ona svou roli udržela po celou dobu, a to s neuvěřitelnou grácií, naprosto jsem věřil, že je královna, ona pro to ale vlastně asi nemusela dělat skoro nic – i v civilním životě byla po všech stránkách krásná, vnějškově i vnitřně, noblesní, charismatická, s jakýmsi vnitřním tajemstvím. Pokud jde o obor, byla vždycky pokorná a velmi poctivá, nebrala věci jako samozřejmé, ale vždycky nad nimi hodně přemýšlela a zřejmě si je zařazovala do svého systému. Dědala si vždycky důkladné zápisky, ale pak z nich dokázala vytěžit hrozně zajímavé myšlenky (viz články v TD 2/1995 „Naše dovnitř“ a „jejich ven“).

Jakub Hulák

Dana Svozilová... To byla jemnost, křehkost, všestrannost, úžasná pokora, skromnost (ovšem naprosto zbytečná), smysl pro humor, pohoda a neuvěřitelná energie... Její práce se vždy vyznačovala respektem ke skupině, obdivuhodnou nápaditostí, ale současně systematickostí – vždy dbala na to, aby věci uváděla do souvislostí. Daniny lekce byly vždycky obdivuhodně promyšlené; ale současně jsem obdivoval, jaký mají dramatický tah. Dana také zásadním způsobem ovlivnila praxi dramatické výchovy. Nejprve v její divadelní větví a hlavně v její interní (školní) podobě – systematickým propracováváním dramatické výchovy jako samostatného předmětu i aplikovaných podob DV. Vedle toho ovšem ovlivnila také didaktiku a teorii dramatické výchovy. Spolu s Miladou Mašatovou, pak Dana Svozilová do dramatické výchovy něco, co bych nazval noblesou a elegancí.

Jaroslav Provazník

Když jsem přijala výzvu napsat krátkou vzpomínku na Danu Svozilovou, věděla jsem, že se budu pokoušet o nemožné. S Danou mě pojilo více než třicet let osobního přátelství a profesní spolupráce. Tak se to asi píše v životopisech. Ve skutečnosti jsme se s Danou potkaly na gymnáziu a v průběhu prvního ročníku jsme se víc a víc poznávaly a od druhého ročníku jsme už spolu seděly v lavici a v té pomyslné lavici jsme pak spolu seděly celá ta dlouhá léta a seděly bychom v ní spolu dál, kdyby Danin život neukončila předčasně dopravní nehoda. Po gymnáziu jsme už byly rozhodnuté, kam chceme směřovat a že to bude zase spolu. Studovaly jsme na Filozofické fakultě tehdejší UJEP, dnes Masarykovy univerzity, a to tak, aby naše studium poskládalo odborný základ tomu, čemu jsme se chtěly v budoucnu věnovat, a co se u nás jako obor studovat nedalo, dramatické výchově. Spojily jsme tak divadelní vědu, sociologii, pedagogiku a bohemistiku. Naší společnou lavicí se pak stal Dům pionýrů a mládeže v Brně. Tam jsme také spolu založili ještě před listopadem 1989 nové oddělení, Středisko dramatické výchovy (a samy dvě v pondělí 20. listopadu 1989 Občanské fórum). Spolu jsme také na výzvu tehdejšího děkana Divadelní fakulty JAMU prof. Josefa Kovalčuka začaly na Divadelní fakultě budovat nový ateliér dramatické výchovy (dnes ateliér divadla a výchovy).

Silva Macková

My immediate thought is – she was very, very kind. And I loved her smile. She was a leader in drama in education and because she was so warm and popular other people were always prepared to follow her. I introduced many young English people to her and they always „warmed“ to her. I attended her funeral and was overwhelmed by so many people who obviously loved her.

Keith Homer

V roce 1974 jsme hráli Město na 18. Šrámkově Písku. V porotě, které jsme se líbili, mluvil také pan Ivan Vyskočil a pan Pavel Bošek. Ten poznamenal, že jsem si neměla dávat trvalou, v Praze byl můj účes pro představení vhodnější. Nehájila jsem své přírodní kudrny. Velmi mne potěšilo, že si mne spletl s krásnou a nadanou Danou. V pražském předkole hrála totiž ona. V době konání Šrámkova Písku ukončovala svá studia divadelní vědy a sociologie na FF MU (tehdejší UJEP). V roce 1990 jsem se stala Daninou kolegyní ve Středisku dramatické výchovy v Lužánkách. Z té doby mám vzpomínku na jednu radu. Zajímala jsem se, co by se v dané věci mělo a Dana se mne důrazně zeptala na moje přání, co bych chtěla já. Je to dost neuvěřitelné, ale tehdy jsem poprvé přemýšlela o tom, že je důležité dělat to, co mne těší, ne plnit něčí představy o tom, co se musí a co si myslím, že se po mně chce. Dana mi obětavě pomáhala s přípravou výukových programů, s učením na Akademickém gymnáziu, zvyšovala moje sebevědomí. Ráda jsem se jezdila vzdělávat do Jičína. Jednou k ránu, kdy jsme se s Danou a Zuzkou (Zuzana Jirsová, pozn. redakce) plížily do hotelu Paříž, prokázala Dana velkou odvahu a zazvonila na recepci. Na dotaz odpověděla jasným a pevným hlasem: „To jsme my, hoteloví hosté“. „... že jsme jen hosté na Zemi,“ jsou slova písně našeho milovaného Jiřího Bulise. Dlouho jsem se nemohla smířit s Daniným odchodem. Pomohl mi až jeden sen. Viděla jsem rozesmátou Danu hrající s dalšími šťastnými lidmi volejbal. Krajina zalitá sluncem, rozkvetlá louka. A tak už pro mne Dana zůstane spojená s létem, radostí, laskavostí, pracovitostí, vtipem a odvahou, štíhlá a usměvavá dívka, v dlouhých tmavých vlasech kopretiny.

Jarmila Doležalová

Děkujeme Vojtěchovi Löffelmannovi za poskytnutí seminární práce, kterou vypracoval v rámci předmětu Teorie a historie dramatické výchovy na katedře dramatické výchovy DAMU.

DRAMATURGIE...

... je umělecká činnost, která tvoří základnu práce tvůrců inscenace, zejména režiséra a herců. Prostupuje všemi složkami divadelního tvaru, ovlivňuje ideové

zaměření i skladbu divadelního díla. **Není hmatatelná**, nepředstavuje konkrétní hmotný prvek inscenace, vystupuje jako neviditelný prostředník mezi autorem textu a inscenátory.

Dramaturg zpravidla vybere konkrétní titul pro inscenování. Vybírá díla, která jsou vhodná k uvedení na scénu jak z hlediska uměleckého, tak z hlediska ekonomického. Následně připraví pro tvůrce inscenace (režiséra, scénografa, choreografa, kostýmního výtvarníka atp.) podklady, jak je možné přistupovat k textu, chápat jej z hlediska literárního, stylistického či z hlediska jeho poetiky. Dramaturg musí rozumět dobovým souvislostem, řazení děje i postavám a jejich motivacím jednání, protože přemýšlí nad hlubším významem

a souvislostmi textu. Přípravuje tak půdu pro další tvořivou práci inscenátorů, kteří zvolenou předlohu uchopí a vyloží po svém.

V jádru slova dramaturgie lze slyšet řecké slovo *drán*, což znamená **jednat**, konat, činit. Podle *Teatrologického slovníku* řecké slovo *dramatopoieo* označuje básnickou disciplínu, jejímž cílem je psaní dramat, tj. „vážných událostí prudkého spádu“, kde jde o střetnutí sil, napínavý a konfliktní děj, případně boj. Divadlo nastává ve chvíli, kdy máme „tři prkna, dva herce a jednu vášeň“, říká s trochou nadsázky Zdeněk Hořínek. Dá se říci, že dramaturgie uvádí **jednání do pohybu**.

Dramaturg pracuje především s **textem**. Divadelní antropolog Eugenio Barba připomíná, že jeden z významů slova text je *splétání, tkaní a vazba*. Možná znáte slovo *textura*, které značí **vnitřní strukturu** či **stavbu** nějakého tělesa (např. textura horniny, textura obrázku, textura písma ve významu způsobu lomení). Můžeme tedy shrnout, že dramaturg se stará o celkovou koncepci a seskládání textu s ohledem na záměr autorů. Dramaturgie připravuje dějový

základ, ze kterého vyrůstají všechny další složky, režijní, herecká, scénografická aj.

Slovo dramaturgie se dnes používá nejen v divadelní terminologii, ale všude, kde jde o nějaký koncipovaný výběr prvků a jejich sestavování do vyššího celku. Můžete tedy slyšet, že se mluví o dramaturgii přehlídky, dramaturgii výstavy, dramaturgii volební kampaně nebo třeba dramaturgii olympijských her.

Také v oblasti dětského divadla mluvíme o dramaturgii. Eva Machková konstatuje, že soubor, když se rozhodne pracovat s literární předlohou, musí provést „důkladnou dramaturgickou práci“. Tím se myslí jak improvizace a herecké zkoumání postav, tak psaní scénáře, který si většinou skupina „šije na míru“. Dramaturgie zde zahrnuje výběr vhodného textu podle věku členů souboru, podle zájmů, dovedností či tématu skupiny, podle počtu členů a složení skupiny. Je třeba zvážit, zda je vhodnější jít cestou interpretace převzatého textu, nebo cestou autorského divadla, kdy text vzniká v průběhu práce na zvoleném tématu. Odpovědnost za výsledek leží vždy na vedoucím souboru.

ver

PŘELOŽENO DO DIVADELNÍHO SLAGU...

... ANEB RADY RECITÁTORŮM

Přidej na výrazu.
Dobře jsi pochopil text.
Zvaž zkrácení textu.
Měl bys přidat na výrazu, aby to diváci pochopili.
Vybral sis mimořádně špatný text.

*Musíš to víc malovat.
Máš to doma.
Byl to špalek.
Nesmíš to šolichat, jinak to ten štolverk nepochopí.
S touhle sračkou nic neuděláš.*

ZAHLÉDLI JSME...

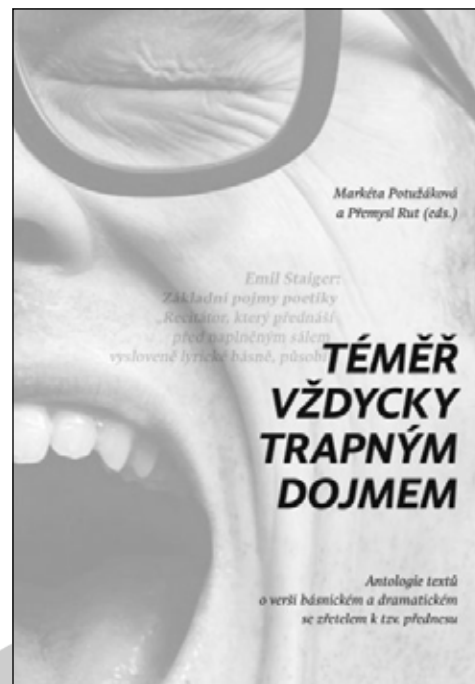
DOPORUČENO Z KNIHOVNIČKY...

TÉMĚŘ VŽDYCKY TRAPNÝM DOJMEM

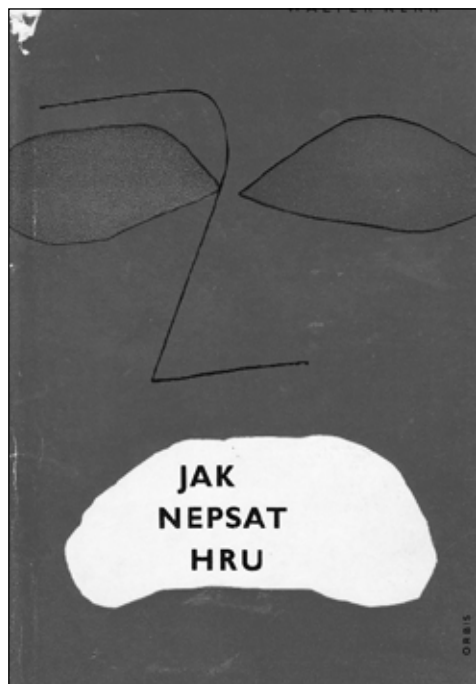
NÁMOŘNÍ

Vozy ze stříbra a mědi –
stříbrná a ocelová příd –
bičují pěnu
a rozhánějí hejna rejnoků.
Proudy od suchopárů
s nesmírnými kolejemi odlivu
plynou v mocných kruzích na východ
k sloupoví lesa,
kde přístavní hráz tvoří pažení,
na jehož hranu narážejí víry světla.
(překlad Vítězslav Nezval)

V básni sledujeme dvojí kontrast: první mezi odstraněním metra a dobře uspořádaným, klidným způsobem podání, druhý pak mezi tímto klidem a nezvykle odvážným obsahem. V jistém smyslu se zde řadí výpověď za výpověď. Jen na dvou místech jsou vzájemně propojeny – navíc zcela bezvýznamně – spojkami (verš 6 a verš 10). Tím, že se báseň vyhýbá spojujícím prostředkům, vymyká se pouhé próze, činí své střízlivé, neosobní podání tajuplným, čímž vzniká dojem magické střízlivosti. Verše nejsou pouze typografickým izolováním částí vět, které by se i v próze dožadovaly nějakého zlomu. Tato izolovanost slovních seskupení zvyšuje intenzitu volných veršů a díky se blíží biblickému paralelismu. K tomu přispívá, že slovní materiál je převážně nominální povahy. Slovesa ustupují předmětům, jejichž obrazná hodnota je tentokrát důležitější než jejich pohyb. A přece se děje něco převratného, a to díky možnostem reálné fantazie. Mořský výjev začíná veršem, který s názvem nesouvisí: stříbrné a měděné vozy. Druhý verš je už přiléhavější: ocelové a stříbrné přídě. Obojí, vozy a přídě, bičujících odlivu, a toto vše směřuje k sloupoví lesa, ke hrázi, stejnou měrou zalévaným narážejícími víry světla. (s. 125–126)

JAK NEPSAT HRU

V roce 1962 vyšla kniha amerického autora Waltera Kerra *Jak nepsat hru* (*How not to write a Play*) v překladu Milana Lukeše. Českému vydání je tedy 57 let, přesto si myslíme, že je to titul, který je pro dramaturgickou práci stále inspirativní. Autor na příkladech známých her popisuje, objasňuje a glosuje postupy, které jsou v dramaturgii platné dodnes. Čtivý text porcuje do lákavě nazvaných kapitol (první část se například jmenuje Jak to vypadá, s podkapitolami Mladá krev, Opotřebovaný vzor, Toho dne, kdy prodáváčka dostala výpověď a Co plní domy; druhá část se jmenuje Jak ztratit přátele, část třetí Jak zkazit dobrý příběh) a špikuje jej komentovanými příklady úryvků dialogů. Náznorné a inspirativní. Jen sednout a začít psát.

„Konečná stanice Touha (dnes více známá pod názvem Tramvaj do stanice touha, pozn. redakce) má téma. Řekněme, že je to sebeklam. (Netvrdím to jako absolutní pravdu; je takřka v povaze témat že jsou těžko definovatelná s absolutní platností; neobracejí se k lidské povaze jednou ploškou, ale jako otáčející se krystal skýtají množství odrazů.) V každém případě pojednává hra Tennesseeho Wiliamse o dívce, která podvádí sebe samu – či se o to pokouší – jen aby se vyhnula realitě, která ji hrozí rozdrtit.“

Drama nemá tezi. Nezatrácujeme Blanche du Bois za to, co dělá, na to ji příliš chápeme. Na druhé straně to, co dělá, neschvaluje, vidíme totiž, že ji to ničí. Když dojde k úděsné srážce s „normálním“ zvířetem Stanleyem Kowalským, nevykazujeme jí místo ve „špatném“ koutě a jemu ve „správném“ – ani ji nevykazujeme do „nerealistického“ kouta a jeho do „realistického“. Nálepky nestačí, lidé jsou příliš komplexní. Ano, Stanley je realista. Prohlédne přetvářku. Ale není s to vidět tu citlivost, která je za přetvářku odpovědná. Má v hlavě jasno, ale taky prázdnou. Blanche je simulanka, ale téměř všechny její aspirace jsou pravé. Tihle dva lidé jsou v konfliktu, ne však v matematickém konfliktu. Přihlížíme jim s hrůzou, obavami a úzkostí – a velmi často s vyloženým potěšením. Když křesají jeden o druhého, vidíme, jak provádějí věci dobré a špatné a často obě najednou.

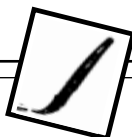
Závěr dramatu je jednoznačný. Blanche se nakonec pomátla. Ale závěr se neprezentuje jako rovnice. Nepraví: „Klam sebe sama, a zničíš sebe sama.“ Můžete si tuto myšlenku ze hry odvodit, když chcete. Můžete si z ní taky odvodit diametrálně odlišné myšlenky. Můžete se například dohadovat, co by se asi s Blanche stalo, kdyby ji nevyřadil tenhle obzvlášť necitlivý člověk. Můžete se dohadovat, do jaké míry je ten medvěd odpovědný za krach citlivky. Můžete mít dojem, že ta Blanche měla spoustu vlastností, které stály za záchranu – a že právě tyto vlastnosti ji činily tak nesnesitelnou. Vaše reakce může být vskutku právě tak komplexní jako život, který jste ve hře sledovali.“ (s. 57–58).

DENÍK DĚTSKÉ SCÉNY NA INTERNETU
www.drama.cz/ds

STAŇ SE AUTOREM!

Pro všechny tvořivé přinášíme možnost dopsat níže načrtnutou situaci a vymyslet si vlastní minutovou hru. Svá díla nám přineste do redakce (sídlíme ve 3. podlaží Fabriky) a možná právě vaši hru otiskneme v dalším čísle Deníku Dětské scény. Využijte znalosti z dramaturgie a napište text s konkrétní dramatickou situací.

*

Ti mladí, já nevím, ti dneska nic nevydrží...

(Pronese polohlasně starší dáma ve žlutých brýlích a s motocyklovou přilbou na hlavě, načež nasedne na svůj moped.)

PROGRAM DĚTSKÉ SCÉNY 2019

SOBOTA 8. ČERVNA

8.15–9.15	dílňy pro recitátory 2., 3. a 4. kategorie seminář R	SZŠ Trám
9.00–12.30	semináře A–D	Fka, stodola
9.30–12.30	vystoupení recitátorů 4. věkové kategorie	kino
10.00–11.20	1. blok přehlídky – vystoupení pro veřejnost	
14.00–15.45	1. blok přehlídky – vystoupení pro účastníky Dětské scény zahájení přehlídky dětského divadla Přehánka , 6. ročník ZUŠ Vítězslava Nováka, Jindřichův Hradec	Fka Fka
	O biednym wilku i przebiegłym Niebieskim Kapturku , Bum Trach, ZŠ Český Těšín	Fka
	Už je čas, bratře? , Taneční studio Light při ZUŠ Praha 5	Fka
16.15–17.45	beseda lektorského sboru s recitátory 4. kat. a jejich doprovodem	MMG
	diskusní klub pro doprovod recitátorů 2. a 3. kat.	SZŠ
16.15–18.15	dílňy pro recitátory 2. a 3. kategorie seminář R	SZŠ Trám
16.15–17.00	diskuse lektorského sboru s vedoucími souborů vystupujících v 1. bloku	Fka-3. podl.
16.15–17.45	dětský diskusní klub	Fka-aula
17.15–18.30	veřejná diskuse o představeních 1. bloku	stodola
18.30–19.30	raut pro recitátory Fka-foyer	
20.00	host přehlídky Sávitří , Divadlo Líšeň, Brno	Fka
Fka	Fabrika Svitavy	
kino	Kino Vesmír	
Trám	Divadlo Trám	
SZŠ	Střední zdravotnická škola	
MMG	Městské muzeum a galerie ve Svitavách	
stodola	farní stodola svitavské římskokatolické farnosti	

DENÍK DĚTSKÉ SCÉNY – ČÍSLO 1.

Redakce: Josef Pekárek (šéfredaktor), Terezie Pecharová, Veronika Rodová, Roman Manda, Pavel Kocych (grafika a sazba), Ivo Mičkal (foto). Tisk: DTP centrum Svitavy. Redakce sídlí ve 3. podlaží Fabriky Svitavy. Neprošlo jazykovou korekturou. Uzávěrka čísla 1 - 7. června 2019 v 23:05. Náklad 200 ks.